

A photograph of two children playing on a beach. A boy in a blue shirt and dark shorts is on the left, and a girl in a pink shirt and white shorts is on the right. They are standing in the shallow water, looking out at the ocean. The sky is clear and blue, and a small boat is visible in the distance.

De positie van de Vlaamse kust op de Belgische reismarkt

Rik De Keyser • bestuurder-directeur en hoofd afdeling toerisme, WES

Evelien Christiaens • toerisme, WES

De Vlaamse Kust trekt jaarlijks heel wat toeristen aan uit binnen- en buitenland. Bijna 80% van de overnachtingen in commerciële logies aan de Kust staat echter op rekening van de Belgen. De binnenlandse markt vormt dus veruit de belangrijkste doelgroep voor onze Kust. In dit artikel bekijken we de langetermijnevolutie in de marktpositie van de Kust voor de binnenlandse markt. We zullen vaststellen dat het aandeel van de Kust in de Belgische reismarkt globaal dalend is, maar dat de Kust heel goed scoort in bepaalde segmenten.

Volgens de overnachtingsgegevens van de Federale Overheidsdienst Economie, algemene directie statistiek, vertegenwoordigt de Belgische thuismarkt ruim 78% van de in 2007 geregistreerde overnachtingen aan de Kust. Het is daarom belangrijk om dieper in te gaan op het belang van de Belgische reismarkt voor de Kust.

We doen dit aan de hand van de resultaten van het WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen, dat al sinds 1982

loopt volgens eenzelfde en vergelijkbare methodologie. Dit onderzoek opent perspectieven om de evolutie van de positie van de Kust binnen deze markt te analyseren. We doen dit vanuit vier oogpunten: de markt van de lange vakanties¹, de markt van de korte vakanties², enkele demografische kenmerken van de vakantiegangers en enkele kenmerken van de vakanties.

13% marktaandeel bij de vakanties

Ongeveer 1.350.000 Belgen, jong en oud, gingen in 2006 minstens vijf opeenvolgende dagen op vakantie naar de Vlaamse Kust. Op een totaal aantal vakanties van Belgen van 10,3 miljoen, haalt de Kust een marktaandeel van 13,1%.

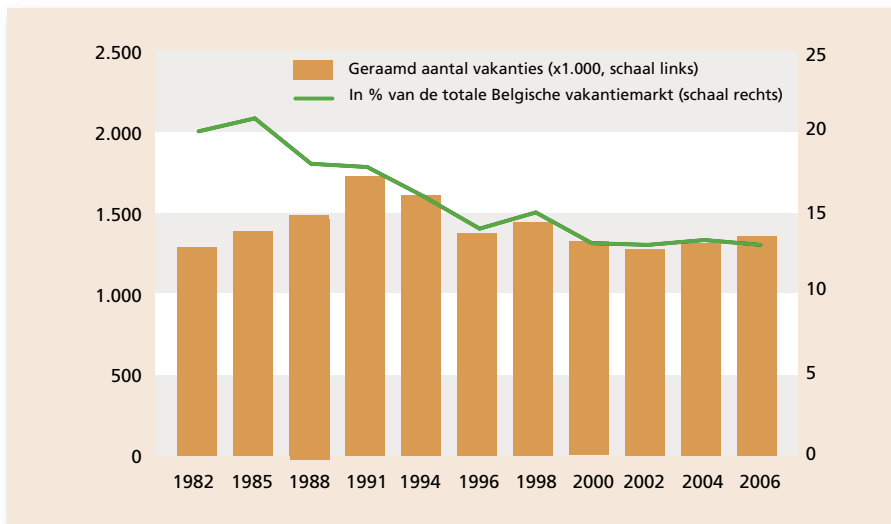
Figuur 1 toont dat het marktaandeel van de Kust op de Belgische vakantiemarkt dalend verloopt tot het jaar 2000. Dit marktaandeel bedroeg in de eerste helft van de jaren tachtig nog ruim 20% en daalde in de periode 1985-2000 naar ongeveer 13%. Sindsdien slaagde de Kust erin om het marktaandeel vrijwel constant te houden.

De evolutie is niet dezelfde in absolute aantallen. Het aantal vakanties van Belgen aan de Kust ligt vandaag op vrijwel hetzelfde niveau als in de eerste helft van de jaren tachtig. Dit vloeit voort uit de sterke groei die de Belgische vakantiemarkt in absolute aantallen heeft gekend van 6,2 miljoen vakanties in 1982 naar 10,3 miljoen in 2006. Dankzij deze volumegroei kon de Kust, ondanks een dalend marktaandeel, haar marktvolume in termen van vakanties van Belgen op peil houden.

Volledigheidshalve moeten we eraan toevoegen dat de Kust tot 1991 kon profiteren van de groei van de Belgische vakantiemarkt en nadien in volume moest inleveren. In dat jaar werd een piek bereikt met ongeveer 1.725.000 vakanties van Belgen aan de Kust.

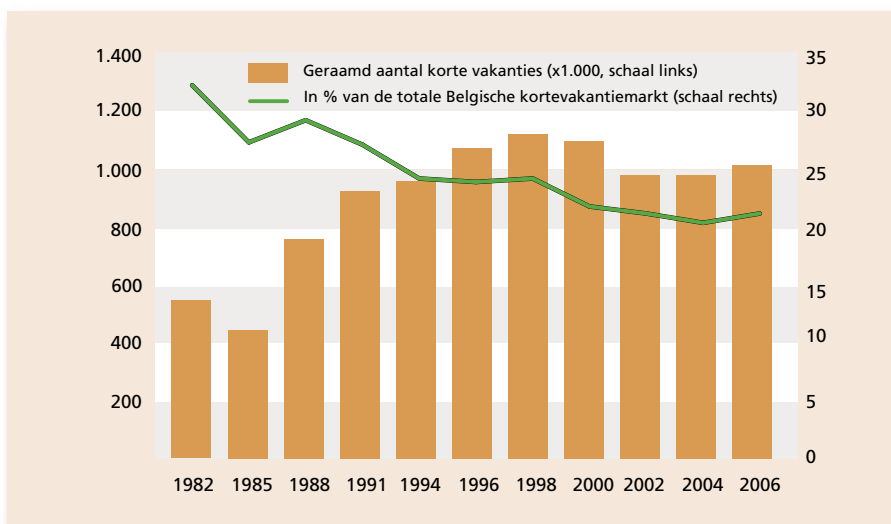
De tendens tot marktaandeelverlies is niet uniek voor de Kust. Ook de andere binnenlandse bestemmingen zoals Wallonië en de Vlaamse regio's verloren terrein. Zelfs in een nog grotere mate dan de Kust. De Kust heeft sinds 1982 altijd minimum 53% van de binnenlandse vakanties naar zich toe getrokken. In de laatste jaren is dit zelfs 56% tot 59%.

Figuur 1
Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust in de totale Belgische vakantiemarkt

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

Figuur 2
Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust in de totale Belgische kortevakantiemarkt

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

Foto: Luc Vanden Broucke

21% marktaandeel bij de korte vakanties

In 2006 had ongeveer 21% van alle commerciële korte vakanties (twee tot vier opeenvolgende dagen) van de Belgen de Kust als bestemming. Dit komt neer op naar schatting ruim 1 miljoen korte vakanties van Belgen aan de Kust.

Ook op de markt van de korte vakanties van Belgen lijdt de Kust aandeelverlies. In 1982 werd bijna één korte vakantie op drie aan de Kust doorgebracht, vandaag nog één op vijf. De Kust kon zich de laatste jaren wel enigszins herpakken (zie figuur 2).

Ondanks het verlies aan marktaandeel, is het aantal korte vakanties duidelijk gestegen. Dat is te wijten aan de spectaculaire groei van het aantal korte vakanties in België. Deze groeiden van 1,7 miljoen in 1982 tot bijna 5 miljoen in 2006. Dat heeft als gevolg dat het aantal korte vakanties aan de Kust nog aangroeide tot in 1998, om dan een piek van 1,1 miljoen korte vakanties te bereiken. De daling in absolute aantallen sindsdien is beperkt gebleven tot ongeveer 100.000 eenheden.

Opvallend is het feit dat de andere binnenlandse bestemmingen geen terrein moesten prijsgeven en volop konden profiteren van de marktgroei. Hun globaal marktaandeel bedraagt 32% in 2006 tegenover 31% in 1982. Wallonië kende slechts een beperkte daling van het aandeel van 20% naar 19%, de Vlaamse regio's kenden zelfs een kleine stijging.

Wanneer enkel de markt van de **binnenlandse** korte vakanties in beschouwing

wordt genomen, kan geconcludeerd worden dat op vandaag iets minder dan 40% van de binnenlandse korte vakanties aan de Kust wordt doorgebracht tegenover iets meer dan 50% in 1982. In 2004 verloor de Kust zelfs even het marktleiderschap in België aan Wallonië.

Wie neemt vakantie aan de Kust?

Uit een nadere analyse van de onderzoeksgegevens is gebleken dat de Kust beter scoort in bepaalde demografische segmenten dan in andere. We illustreren dit met de marktaandeelcijfers van de Kust in functie van gewest, leeftijd en gezinstype van de Belgen.

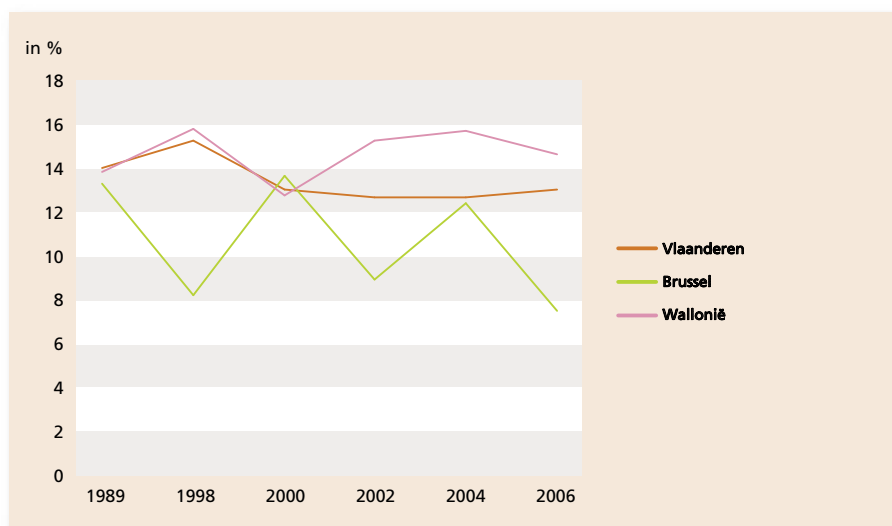
Het marktaandeel van de Kust ligt de laatste jaren hoger in Wallonië dan in Vlaanderen en Brussel. In 2006 gingen bijna 15% van de vakanties van de Walen door

aan de Kust, tegenover 13% van de vakanties van de Vlamingen en minder dan 8% van de vakanties van de Brusselaars. **Figuur 3** toont dat het marktaandeel van de Kust de laatste 10 jaren goed stand houdt in Wallonië, enigszins daalt in Vlaanderen en zeer wisselvallig maar toch eerder dalend is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Omdat het aantal vakanties van Vlamingen meer dan twee keer zo groot is als dat van Walen en meer dan zes keer zo groot als dat van Brusselaars, zorgen de Vlamingen toch voor het grootste volume aan vakanties aan de Kust. In 2006 kwam ongeveer 64% van de vakanties van Belgen aan de Kust op rekening van de Vlamingen, tegenover 30% voor de Walen en slechts 6% voor de Brusselaars.

Figuur 3

Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust op de totale Belgische vakantiemarkt, naar gewest

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

De Kust trekt relatief veel personen aan uit de jongste en oudste leeftijdsklassen. Het aandeel van de Kust ligt hoger dan gemiddeld bij de kinderen tot 5 jaar en bij senioren van 65 jaar en ouder. In 2006 werd ongeveer 20% van de vakanties door personen uit deze leeftijdsklassen aan de Kust doorgebracht. Ook bij kinderen tussen 6 en 12 jaar (13,4%) en bij de 25- tot 44-jarigen (die veelal kinderen hebben in de leeftijdscategorieën tot 12 jaar) (14,3%)

ligt het aandeel van de Kust iets hoger dan gemiddeld. Bij de 13- tot 24-jarigen be draagt het aandeel van de Kust daarentegen nog geen 8%, bij de 45- tot 64-jarigen slechts 10%.

In de meeste leeftijdsklassen, ook in deze waaraan de Kust het meest appelleert, merken we een daling op van het aandeel van de Kust.

Een gelijkaardig verhaal is op te tekenen in functie van het gezinstype. We stellen vast dat gezinnen met heel jonge kinderen en alleenwonenden en gezinnen zonder kinderen waarvan het gezinshoofd minstens 65 jaar is, traditioneel in een grotere mate opteren voor de Kust. Opnieuw ongeveer een vijfde van de vakanties in deze segmenten ging in 2006 richting Kust.

Het aandeel van de Kust is gering bij de alleenwonenden en gezinnen zonder kinderen waarvan het gezinshoofd minder dan 65 jaar en vooral minder dan 45 jaar oud is, en bij gezinnen waar het jongste kind minstens 13 jaar is. In al deze gevallen werd hoogstens 10% van de vakanties in 2006 aan de Kust doorgebracht (zie figuur 4).

De Kust verliest vooral marktaandeel bij de gezinnen met kinderen van 18 jaar en ouder en bij alleenwonenden en gezinnen zonder kinderen waarvan het gezinshoofd tussen 45 en 64 jaar oud is. In de andere gezinstypes blijft het aandeel relatief stabiel.

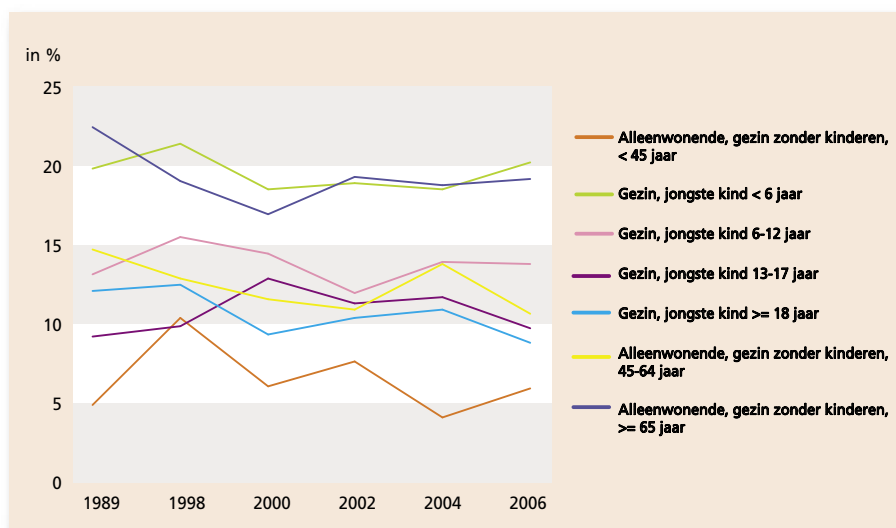
Kust populair voor korte vakanties

De positie van de Kust varieert in functie van de duur van het verblijf. Hoe korter de vakantie, hoe groter het aandeel is van de Kust. Met andere woorden, de concurrentiekracht van de Kust is groter bij kortere verblijven dan bij langere verblijven.

Ongeveer 20% van de vakanties die niet langer dan 5 nachten duurt, werd in 2006 aan de Kust doorgebracht. Het aandeel van de Kust daalt dan bij langere verblijven om een minimum te bereiken bij de verblijven van 8 tot 11 nachten en van 16 tot 19 nachten. In het geval dat de Belg voor deze vakantie duurt kiest, is de Kust in slechts 6% à 7% van de gevallen de gekozen bestemming. We kunnen vaststellen dat het aandeel van de Kust zich herstelt bij de voor de Kust nog altijd klassieke vakantie duurt van twee weken en één maand (zie figuur 5).

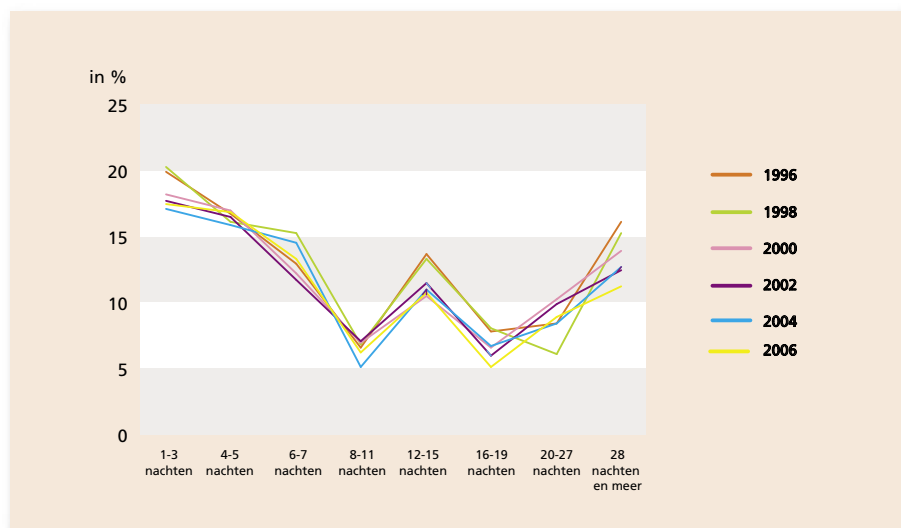
Men kan ook vaststellen dat het aandeel van de Kust vrij constant blijft en de Kust dus relatief goed standhoudt bij een vakantie duurt van 4 tot 7 nachten.

Figuur 4
Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust op de totale Belgische vakantiemarkt, naar gezinstype

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

Figuur 5
Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust op de totale Belgische vakantiemarkt, naar duur

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

Foto: Lieselot Denormie

In **figuur 6** wordt de positie van de Kust gerelateerd aan de periode van het jaar. Het marktaandeel van de Kust bereikt een piek in de hoogzomermaanden juli en augustus. Opvallend is dat naarmate de jaren verstrijken, de curve voor de Kust veel vlakker wordt. Dit betekent dat het aandeel van de Kust gelijkmatiger wordt ge-

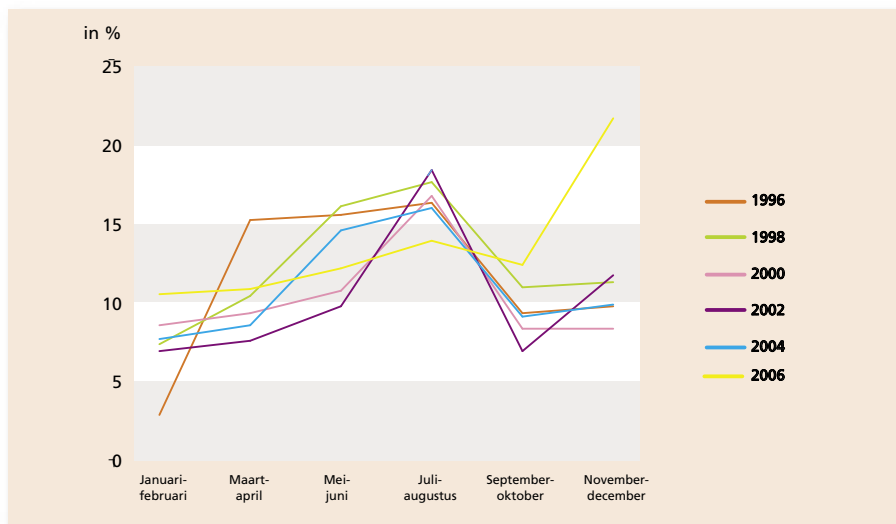
durende het jaar en dat de spreiding van de vakantieactiviteit over het jaar beter wordt. In 2006 was er een uitzonderlijk hoog cijfer voor de maanden november en december.

Tot in 2002 was de maand augustus de sterkste individuele maand voor de Kust.

In dat jaar haalde de Kust een aandeel van 23% van alle vakanties van Belgen die in augustus plaatsvonden. In vier jaar tijd is dit aandeel echter gezakt naar 14%. ■

Figuur 6

Evolutie van de positie van de Vlaamse Kust op de totale Belgische vakantiemarkt, naar periode

Bron: WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen

¹ Een vakantie is een verblijf buiten de eigen woning van minstens vier opeenvolgende nachten (of vijf dagen en meer) om andere redenen dan beroepsdoeleinden, verblijf in een hospitaal of internaat. We weerhouden enkel verblijven met recreatieve doeleinden. Verblijven in een eigen tweede woning of in de (tweede) woning van vrienden, familie of kennissen die aan de gestelde voorwaarden voldoen, worden eveneens als vakanties beschouwd.

² Een korte vakantie is een verblijf buiten de eigen woning van minstens één tot hoogstens drie opeenvolgende nachten (of twee tot vier dagen) om andere redenen dan beroepsdoeleinden, verblijf in een hospitaal of internaat. Het betreft dus korte verblijven met een recreatief doel. We weerhouden alleen commerciële korte vakanties waarbij wordt betaald voor het logies. Korte vakanties in een eigen tweede woning of in de (tweede) woning van vrienden, familie of kennissen zijn dus uitgesloten.